

Derimod er det i princippet muligt på et fagligt grundlag at nå frem til en belysning af, hvor meget reduktion i udslippet samfundet kan opnå med en given indsats ved alternative indgreb og strategier. En sådan samlet belysning er ikke tilvejebragt, men vil kunne tilvejebringes indenfor en tidshorisont på et halvt til et helt år.

Et sådant vurderingsgrundlag kan være til stor nytte ved prioritering af indsatsen på forskellige områder, herunder den rækkefølge, foranstaltningerne gennemføres i, og den tidshorisont, der anlægges på de forskellige områder. Der vil imidlertid altid være usikkerhed om de økonomiske virkninger alene af den grund, at de fleste foranstaltninger har virkninger langt ud i fremtiden. Derfor vil der også forekomme afvejninger af omkostninger og miljøforbedringer, hvor begge størrelser er usikre.

Miljøforbedringen, der opnås af den sidste krone, der anvendes på et bestemt område, vil som regel være mindre end effekten af den første krone.

Samtidig har det været et gennemgående træk i eksperternes indlæg, at såvel omkostningerne som virkningerne på miljøkvaliteten afhænger af lokale forhold og af, hvilke andre foranstaltninger der gennemføres samtidig. Hvis man udelukkende anvendte generelle, ensartede regler for udledning, ville det under disse betingelser føre til et betydeligt ressourcespild. Det er dog ikke blevet klarlagt, hvor stærk en differentiering der er grundlag for, og derfor heller ikke hvor stor den potentielle økonomiske gevinst herved eventuelt kan være.

Økonomiske strategiovervejelser

Ved valget mellem de forskellige metoder til nedbringelse af udledningen af næringsalte må der tages hensyn til, at man i første række retter indsatsen imod de største forureningskilder, og at man får den størst mulige nedbringelse i forhold til ressourceforbruget og de eventuelle ulemper ved foranstaltningen.

For nitratudledningens vedkommende er det påvist, at landbrugets markbidrag er den vigtigste forureningskilde. Der har været en del usikkerhed omkring det nøjagtige ressourceforbrug ved at nedbringe forureningen fra denne kilde sammenlignet med ressource-

forbruget ved at fjerne kvælstof fra kommunernes spildevand.

Det er dog gennem efterfølgende ekspertudsagn blevet oplyst, at prisen for fjernelse af et kilo kvælstof er ca. 10 kr. når det sker gennem bedre udnyttelse af staldgødning. Den tilsvarende pris ligger i nærheden af 20 kr. pr. kilo, når det sker gennem reduktion af kunstgødningsforbruget eller rensning af kommunernes spildevand.

For fosforudledningen gælder det modsat, at hovedbidraget kommer fra industriens og kommunernes spildevand. Landbrugets markbidrag er meget beskedent, og det samme vil gælde gårdbidraget, når opbevaringskapaciteten af husdyrgødningen er udbygget.

Det fremgår, at en mere omfattende forureningsbekæmpelse forudsætter, at man som hovedstrategi vælger at satse på metoderne til nedbringelse af landbrugets markbidrag, i første række bedre anvendelse af staldgødning, samt udbygning af fosforfjernelse i kommunernes rensningsanlæg. Prioriteringen mellem disse afhænger af, om man vil lægge hovedvægten på bekæmpelse af nitratforureningen (med forbedring for især fjordene og de åbne farvande) eller på fosforudledningen (med vægt på søer, vandløb og nogle af fjordene).

I det følgende skal nogle af de økonomiske konsekvenser af forskellige former for foranstaltninger omtales.

Den mest kontante virkning af et bedre havmiljø vedrører erhvervsfiskeriet. Sammenhængen mellem mængden af næringsalte i havet og udbyttet af fiskeriet er ikke enkel, men det er uomtvisteligt, at mængden af næringsalte kan blive så høj, at udbyttet fra fiskeriet bliver væsentligt formindsket. Den samlede nettoværdi af fiskeriet i Kattegat og Bælthavet er anslået at svare til et engangsbeløb (nutidsværdi) af størrelsesordenen 3 mia. kr.

Selv om der ikke er nogen objektiv pris på miljøet, er det utvivlsomt sådan, at rent drikkevand, rene rekreative områder osv. indgår i befolkningens levestandard på lige fod med goder, der direkte købes for penge. Miljøet har desuden samfundsøkonomisk betydning i den udstrækning, turismen, herunder også danskernes valg mellem ferie i Danmark eller i udlandet, påvirkes af den danske miljøkvalitet. Der foreligger dog ingen forsøg på at kvantificere dette.